

ANKARA ÜNİVERSİTESİ SİYASAL BİLGİLER FAKÜLTESİ

YAYIN NO: 608

ULUSLARARASI SİYASİ VE EKONOMİK İLİŞKİLER ARAŞTIRMA MERKEZİ

**DOĞU AKDENİZ
DENİZ YETKİ ALANLARINDA
HUKUK VE SİYASET**

YAYIMA HAZIRLAYAN
SERTAÇ HAMİ BAŞEREN

ANKARA 2013

341.448
BAŞ
2013

Başeren, Sertaç Hami
Doğu Akdeniz deniz yetki alanlarında hukuk ve siyaset/Yayıma
hazırlayan Sertaç Hami Başeren ve başk.-Ankara: Ankara Üniversitesi
Siyasal Bilgiler Fakültesi: 2013.

xiv, 388 s.: 23,5 cm.

Kaynakça var.

ISBN: 978-605-136-104-8

1.Uluslararası ilişkiler 2.Uluslararası hukuk 3.Devletler arası ilişkiler 4.Coğrafi alanlar üzerinde egemenlik 5.Uluslararası iş birliği 6.Devletler arası uyumsuzluk ve çatışmalar 7.Dış politika ve uluslararası ilişkilerde spesifik konular 8.Uluslararası örgütler 9.Diplomasi I. Demirel, İsmail Hakkı II. Öztürk, Bayram III. Ekin, Cengiz IV. Kandemir, Eyyub V. Aksu, Fuat VI. Erol, Emin VII. Gülenler, Ahu İlknur VIII. Başeren, Sertaç Hami IX. Acer, Yücel X. Kurumahmut, Ali XI. Abdullahzade, Cavid XII. Eser adı.

Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi tarafından Mayıs 2013'te yayımlanan bu birinci baskının tüm hakları yayıma hazırlayan Sertaç Hami Başeren'e aittir. İzinsiz olarak, herhangi bir şekilde çoğaltılamaz, kaynak gösterilmeksizin kısmen veya tamamen alıntı yapılamaz, hiçbir yöntemle kopya edilemez, çoğaltılamaz ve yayımlanamaz. Kitabın bilimsel sorumluluğu ilgili bölümler çerçevesinde bölümleri hazırlayan yazarlara aittir.

Tüm haklar saklıdır. Telif hakkı © Sertaç Hami Başeren.Ankara-2013

Kapakta yer alan "Earth From Space (STS057-73-75)" NASA Johnson Uzay Merkezi Görüntü Bilimi ve Analizi Laboratuvarının, "Fırtınada Petrol Platformu" Tom Moroz Photography'nin izniyle kullanılmıştır.

ISBN: 978-605-136-104-8

A.Ü. Siyasal Bilgiler Fakültesi Yayınları No : 608

Yayımcı : Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi, Cebeci Ankara

Tel. : 0312 319 77 20

Kapak Düzeni : Umut Demirhan

Dizgi : Uğur Birdal

Basım yeri : Boyut Matbaacılık

WEB sitesi : www.boyutmatbaa.com

BOYUT TANITIM MATBAACILIK
1250.Sokak No: 24 Ostim / ANKARA
Tel : 0 (312) 385 72 12

Deniz Şehitlerine...

DOĞU AKDENİZ
DENİZ YETKİ ALANLARINDA
HUKUK VE SİYASET

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ.....ix

I. DOĞU AKDENİZ'DE DOĞAL ZENGİNLİKLER

Doğu Akdeniz Havzası Hidrokarbon(Petrol-Gaz) Potansiyeli,

İsmail Hakkı Demirel 1

Doğu Akdeniz'de Canlı Kaynaklar ve Korunması Sorunu,

Bayram Öztürk79

II. DOĞU AKDENİZ SORUNUNDA KÜRESEL-BÖLGESEL
SİYASİ BOYUT

Küresel Hegemonya Mücadelesi Açısından Deniz Yetki Alanları:

Örnek Olay Doğu Akdeniz,

Cengiz Ekin.....87

Doğu Akdeniz'de Gelişmeler: Postmodern Dönemde Realizmin

Yeni bir Tezahürü (mü?),

Eyyub Kandemir125

Doğu Akdeniz Deniz Yetki Alanları Sorunu ve Türkiye-AB İlişkileri, Fuat Aksu	159
Doğu Akdeniz’de Hidrokarbon Kaynaklar ve Bölgesel Barış, Emin Erol	197
Avrupa Birliği-Mısır Ekonomik İlişkilerinin Doğu Akdeniz Enerji Politikğine Yansımaları, Ahu İlknur Gülenler	223
 III. DOĞU AKDENİZ SORUNUNDA HUKUKSAL BOYUT	
Doğu Akdeniz Deniz Yetki Alanları Sınırlandırması Sorunu: Tarafların Görüşleri, Uluslararası Hukuk Kurallarına Göre Çözüm ve Sondaj Krizi, Sertaç Hami Başeren	253
Deniz Alanlarının Sınırlandırılması Hukuku, Yücel Acer	307
Karaada(Ro), Meis ve Fener Adası (İpsili), Ali Kurumahmut	327
Doğu Akdeniz’de Mısır’la Antlaşma Şart, Cavid Abdullahzade	337
Denizlerin Dünya ve Türkiye İçin Önemi, Doğu Akdeniz ve Denizcilik Sorunları, Ali Kurumahmut	353
DİZİN	367

ÖNSÖZ

Akdeniz'in olağanüstü konumu ve bu konumun ona kazandırdığı olağanüstü jeopolitik önem öteden beri bilinmektedir. Doğu Akdeniz'de yapılan hidrokarbon keşifleri, bir taraftan Akdeniz'in önemini artırırken diğer taraftan mevcut sorunlara yenilerini eklemektedir. Söz konusu zenginlikler üzerinde hâkimiyet kurma çabasından kaynaklanan yeni sorunlar; eski sorunları daha da içinden çıkılmaz hale getirmiştir. Örnek olarak; Kıbrıs sorunu, GKRY'nin Ada'nın deniz yetki alanlarını tek başına sahiplenme çabaları ile denize yayılarak genişlemekte ve derinleşmektedir. Bu sorunlar yumağından sarkan iplerin uçları, bölgesel aktörler yanında küresel aktörlere de uzanmaktadır. Buna karşılık, işbirliğine gidilmesi halinde Akdeniz'de ortaya çıkan zenginliklerin küresel güçlerin de içinde yer alacağı barış ve refah denkleminin kurulmasına katkıda bulunabileceği düşünülmektedir.

Elinizdeki kitapta Akdeniz ile ilgili değerlendirmeler üç kısımda yapılmıştır. İlk kısımda, "Doğu Akdeniz'in Doğal Zenginlikleri" incelenmiştir. İsmail H. Demirel tarafından hazırlanan "*Doğu Akdeniz Havzası Hidrokarbon (Petrol-Gaz) Potansiyeli*" adımı taşıyan bölüm yedi alt başlıktan oluşmaktadır. Amaç ve çalışma yöntemlerinin verildiği "Giriş"ten hemen sonra, petrol jeolojisi çalışmalarında kullanılan genel tanımlar (sedimanter basen, hidrokarbon kaynak kayaç, anoksik dönemler ve hidrokarbonların oluşum-göç ve birikme süreçleri) ve hidrokarbonların (petrol-gaz) keşfi çalışmaları sırasında göz önünde bulundurulmuş koşullar okuyucuya sunulmuştur. Cezayir, Libya, Tunus, Mısır, İsrail, Lübnan ve Suriye'nin hidrokarbon potansiyelleri; müteakip alt başlıklar kapsamında yer almaktadır. Türkiye'nin hemen güneyinde deniz alanlarında gözlenen (Anaximander Dağları) çamur volkanlarının yayılımları ve gaz hidrat oluşumları ile ilgili bilgiler beşinci alt başlıkta verilmiştir. Türkiye'nin hakkı olan deniz alanlarındaki muhtemel hidrokarbon varlıklarına dikkat çekmek amacı ile bu alandaki deniz tabanı yüzey jeolojisi, morfolojisi ve derinlik değişimleri ile ilgili batimetri bilgilerini içeren haritalar ve şekiller altıncı alt başlıkta sunulmuştur. Çalışma, bulguların ve ülkelerin sahip olduğu hidrokarbon potansiyellerine ait tartışma ve sonuçlar ile nihayete ermektedir.

Bayram Öztürk tarafından hazırlanan bölüm, "*Doğu Akdeniz'de Canlı Kaynaklar ve Korunması Sorunu*" başlığını taşımaktadır. Doğu Akdeniz'de balıkçılık yataklarının korunması ve sürdürülebilir olması için ülkelerin işbirliği gerekir. Zaten bu bölgede bulunan ülkeler Barselona, MARPOL 73-78 gibi uluslararası sözleşmelerde ve FAO, GFCM ve IMO gibi uluslararası kurumlar da deniz biyoçeşitliliğinin korunması ve kirlenmenin önlenmesi için

çaba sarf etmektedirler. Bunun yanında, Doğu Akdeniz'in kendine özgü deniz altı yapıları örneğin deniz altı dağları ve kanyonları ile Rodos döngüsü gibi özellikler biyolojik üretimde önemlidir. Canlı kaynakların hakkaniyetle paylaşılması münhasır ekonomik bölge'nin sınırlandırılmasında önemli bir husustur. Bu kapsamda çalışmada bölgenin demersal ve pelajik canlı kaynakları irdelenerek Doğu Akdeniz'deki herhangi bir sınırlandırmanın balıkçılığa tesirleri değerlendirilmiştir. Ayrıca, Doğu Akdeniz'in su ürünleri üretimindeki yükselen oranı ve nüfusun her geçen gün gıdaya olan bağımlılığına da dikkat çekilmiştir.

İkinci kısımda “Doğu Akdeniz Sorununda Küresel ve Bölgesel Siyasi Boyutta” incelemeler yapılmıştır. Cengiz Ekin tarafından hazırlanan bölüm, “*Küresel Hegemonya Mücadelesi Açısından Deniz Yetki Alanları: Örnek Olay Doğu Akdeniz*” başlığını taşımaktadır. Küresel hegemonya, devletlerin güçlerinin dengesiz bir şekilde dağıldığında ortaya çıkan fiili bir hiyerarşik düzendir. Küresel hegemonyayı, özellikle denizlerin zengin kaynakları ve avantajlarını en iyi kullanan devletlerin tesis ettikleri tarihi bir vakıadır. Bu bağlamda deniz yetki alanlarının sınırlandırılması konusunda günümüzde yaşanan olaylar, küresel hegemon ve karşıtlarının denizlerdeki çıkarlar özellikle de enerji kaynakları pastasından pay kapma mücadelesi olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu çalışmada son küresel hegemon ABD ve diğer küresel güç odakları olan AB, Rusya ve Çin'in Doğu Akdeniz'de uyguladıkları politikalar ele alınmıştır. Ayrıca küresel aktörlerin kendi çıkarları doğrultusunda bölge ülkeleri ile etkileşimleri ve bölgede izledikleri stratejiler irdelenmiştir. Doğu Akdeniz'de görünen siyasi çatışmaların arkasında küresel hegemonya mücadelesinin enerji, geniş anlamda çıkar boyutu ortaya konulmuştur. Neticede Doğu Akdeniz doğal kaynaklarının paylaşımı, Hazar Denizinde olduğu gibi küresel ve bölgesel katmanlardaki aktörlerin izledikleri politika ve stratejilerin başarı ağırlık ölçütüne göre cereyan edecektir.

Eyyub Kandemir; “*Doğu Akdeniz'deki Gelişmeler: Postmodern Dönemde Realizmin Yeni Bir Tezahürü (mü?)*” başlıklı bölümde, Doğu Akdeniz'deki deniz yetki alanları sınırlandırması konusunu, ulus devletlerin eğilimleri ile bunun doğurduğu Uluslararası Hukuk ve deniz stratejisi tartışmaları ışığında, günümüz uluslararası sistemi ve mevcut Orta Doğu dengeleri çerçevesinde ele almaktadır. Çalışmada, Doğu Akdeniz'de oluşan siyasi eksenler İttifak Teorisi ile değerlendirilmekte ve bu siyasi dengelerin bölgede nasıl bir uluslararası düzenleme ortaya koyacağı tespit edilmeye çalışılmaktadır. Bu kapsamda Türkiye'nin uygulayabileceği siyasa ve stratejilere ilişkin önerilerde bulunmaktadır

Fuat Aksu tarafından hazırlanan bölüm, “*Doğu Akdeniz Deniz Yetki Alanları Sorunu ve Türkiye-AB İlişkileri*” başlığını taşımaktadır. Avrupa Birliği'nin 1999 Helsinki Zirvesi'nde almış olduğu karar ile Türkiye'nin aday

ülke olmasını kabullenmesi gerek örgüt ile Türkiye arasında gerekse Türkiye ile Yunanistan arasında yeni bir süreç başlatmıştır. Bu süreçte bir yandan Türkiye'nin üyeliği ile halen Yunanistan ile yaşamakta olduğu sınır sorunlarının çözümü arasında bir paralellik-koşulluluk kurulmuş diğer yandan buna bir de Kıbrıs sorununun çözümlenmesi gerektiği eklenmiştir. 2004 yılında ise Güney Kıbrıs Rum Yönetimi (GKRY)'nin Adanın tek meşru temsilcisi olarak AB'ye tam üyeliğe kabul edilmesi bir bütün olarak ilişkileri daha da karmaşıklaştırmıştır. Türkiye açısından bakıldığında daha önce AB içerisinde Türkiye'nin sorunlu ilişkileri bulunan Yunanistan'ın yanına bir de GKRY eklenmiştir. Avrupa Birliği, 2004 genişlemesinde Kıbrıs Adası'nı da içine alarak sınırlarını Akdeniz'in doğusuna genişleterek jeopolitik bir güç olma iddiasını arttırmıştır. Bu çalışmada Doğu Akdeniz'de Türkiye, Yunanistan ve Kıbrıs arasında yaşanan deniz yetki alanları sorunu ele alınarak söz konusu uyuşmazlığın Türkiye'nin Avrupa Birliği ile ilişkilerine nasıl etki edeceği irdelenmiştir. Bu bağlamda;

GKRY'nin Doğu Akdeniz'de münhasır ekonomik bölge anlaşmaları yapma siyasetinin bir fiili durum yaratma stratejisi olarak uygulandığı,

Doğu Akdeniz'de Kıbrıs Adası ile karşılıklı kıyıları bulunan bölge devletlerinin GKRY'yi Kıbrıs'ın tek ve meşru temsilcisi olarak görerek sınırlandırma anlaşmaları yapmasının engellenmesi gerektiği,

AB'nin Doğu Akdeniz'de var olan deniz yetki alanları uyuşmazlığında Türkiye ve Kıbrıs Türk Toplumunu açısından bir asimetrik baskı unsuru olarak ortaya çıktığı,

Doğu Akdeniz'de münhasır ekonomik bölge sınırlarının belirlenmesi sorununun Uluslararası Hukuk açısından kıyı ülkeleri arasında egemenlik sınırlarının belirlenmesi sorunu olarak görülse de Avrupa Birliği'ni de sorunun ilgili taraflarından biri olarak sürece dahil olmaya zorladığı saptanmıştır.

Emin Erol tarafından hazırlanan bölüm, "*Doğu Akdeniz'de Hidrokarbon Kaynakları ve Bölgesel Barış*" başlığını taşımaktadır. Bu bölüm, son dönemde hidrokarbon kaynaklarının araştırılması ve işletilmesi maksadıyla GKRY, Lübnan ve İsrail'de yapılan çalışmaları ve yaşanan gelişmeleri ele almaktadır. Yazara göre; hidrokarbon kaynakları ilgili ülkelerin yaklaşımına bağlı olarak bölge ve dünya barışına hizmet edebilecek yeni iş birliği olanakları ve fırsatları sunabileceği gibi, yine ilgili ülkelerin atacağı adımlara bağlı olarak sonu gelmez sorunlar yumağını daha da karmaşık hale getirebilecektir. Doğu Akdeniz'de en uzun kıyıya sahip olan Türkiye, aktif bir oyuncu olarak yeni iş birliği olanakları ve fırsatlarını değerlendirerek atacağı adımlarla bölge ve dünya barışına katkıda bulunmalıdır.

GKRY ile Mısır arasında Doğu Akdeniz'de münhasır ekonomik bölge sınırlandırmasını konu alan Anlaşma'nın 2003 yılında imzalanmasını müteakip

Bölgede cereyan eden gelişmeler, Türkiye'nin önemli dış politika konularından biri haline gelmiştir. 2003 tarihli Anlaşma'nın sonuçlarını inceleyen çalışmalardan farklı olarak, "*Avrupa Birliği-Mısır Ekonomik İlişkilerinin Doğu Akdeniz Enerji Politikasına Yansımaları*" başlıklı bölümde Ahu İlknur Gülenler, sorunun tarihsel süreçten kaynaklanan nedenlerini ortaya koymakta ve bölge coğrafyasında atılacak adımlarda gözden uzak tutulmaması gereken bazı hassas dengeleri okuyucunun dikkatine sunmaktadır.

"Doğu Akdeniz Sorununda Hukuksal Boyut" başlıklı üçüncü kısmın Sertaç H. Başeren tarafından hazırlanan ilk bölümü, "*Doğu Akdeniz Deniz Yetki Alanları Sınırlandırması Sorunu: Tarafların Görüşleri, Uluslararası Hukuk Kurallarına Göre Çözüm ve Sondaj Krizi*" başlığını taşımaktadır. Normatif alana deniz yetki alanları sınırlandırması sorunu olarak yansıyan Doğu Akdeniz'in yeni sorunları öncelikle Türkiye açısından tanımlanmıştır. Türkiye'nin Doğu Akdeniz'de Suriye ile kara sınırının denize ulaştığı noktadan Deveboynu Burnu'na kadar uzun bir kıyısı ve bu kıyının önünde geniş bir kıta sahanlığı vardır. GKRY-Yunanistan ikilisi, Türkiye'yi kıta sahanlığı haklarına tecavüz ederek Antalya Körfezi açıklarında dar bir deniz alanına hapsetmek istemektedir. Bu ikili, KKTC'yi ve Kıbrıs Türklerinin aynen Kıbrıslı Rumlar gibi Ada'nın kıta sahanlığının tümü üzerindeki meşru eşit ve ayrılmaz haklarını yok saymaktadır. Türkiye; GKRY'nin yaptığı deniz yetki alanları sınırlandırması andlaşmalarını ve ilgili faaliyetlerini bütün Kıbrıs Adası'nı temsil etmediği ve bunları yapmaya yetkisi bulunmadığı, 32° 16' 18" meridyeninin batısına geçen sınır çizen andlaşmaları ise ilaveten söz konusu bölgede kendi deniz yetki alanları hakları olduğu için tanımamaktadır. 12 Numaralı ruhsat sahasında yapılan sondaja karşı KKTC Türkiye ile kıta sahanlığı sınırının bir kısmını çizmiştir. Şimdi Güney Kıbrıs Rum Yönetiminin yeni hukuksuz girişimleri karşısında 32° 16' 18" meridyeninin ilgili kısımları ile bu meridyenin batısına taşan Kıbrıs karasularının dış sınırını takip eden güzergâhta geri kalan sınırı da çizmelidir.

Yücel Acer; deniz alanlarının ilgili ülkeler arasında sınırlandırılmasını, bir başka deyişle ilgili ülkelerin deniz alanlarını birbirlerinden ayıran sınırların oluşturulmasını konu alan "*Deniz Alanlarının Sınırlandırılması Hukuku*" başlıklı bölümde, öncelikle, deniz alanlarının sınırlandırılmasını düzenleyen hukuki prensiplerin neler olduğunu ortaya koymaktadır. Ancak, bu prensiplerin, uluslararası sözleşmelerde ve yargı kararlarında oldukça genel ifade edilmiş olmaları, uygulanabilmeleri açısından detaylı tanımlamalara ihtiyaç göstermektedir. Buradan hareketle Acer, özellikle konu ile ilgili

uluslararası yargı kararlarını ve hukukçuların görüşlerini esas alarak, söz konusu genel prensipleri somutlaştıran daha detaylı sınırlandırma prensiplerinin neler olduğunu ortaya koymaktadır. Sınırlandırmada bu prensiplerin hangi oranlarda önemli olacağını belirleyen metodolojinin de önemini vurgulamakta ve sınırlandırma davalarında yargı kuruluşlarının ne tür metodolojiler takip ettiklerini de ortaya koymaktadır. Çalışmada son olarak, birçok sınırlandırma uyuşmazlığında önemli unsurlar olan adaların sınırlandırmada oynadıkları rolün ya da adaların sınırlandırmadaki etkilerinin neler olduğunu da ortaya konduğunu görmekteyiz.

Doğu Akdeniz’de en uzun kıyı şeridine sahip olan Türkiye’nin doğal uzantısı üzerinde ve kıyıya yakın bölgelerde çok sayıda ada, adacık ve kayalık yer almaktadır. Kaş/Antalya bölgesinde ve kıyının hemen karşısında yer alan Karaada ve Fener Adası, Meis gibi Anadolu’nun güney sahillerinin doğal uzantısı üzerinde yer alan müstakil adalar olup Meis Adası’nın tâbi veya bitişik adacığı da değildir. Ali Kurumahmut “*Karaada (Ro), Meis ve Fener Adası (İpsili)*” başlıklı bölümde, önemli değerlendirmeler yapmaktadır. Türkiye’nin Fener Adası ve Karaada’ya yönelik egemenlik pozisyonu, Yunanistan’a göre daha avantajlıdır. Doğu Akdeniz’de deniz yetki alanlarının paylaşımı mücadelesinde Türkiye inisiyatif kaybeder, gelişmeler Türkiye aleyhine bir seyir izler ve yapılacak ikili ve/veya çok taraflı müzakerelerde Meis’e önem atfedilebilecek bir durum ortaya çıkarsa; Türkiye, Karaada ve Fener Adası üzerindeki egemenlik iddiasını gündeme getirmeli ve Yunanistan’a karşı kullanılmalıdır. Karaada ve Fener Adası’nın Türkiye’nin egemenliğinde kalması durumunda, Doğu Akdeniz’de kıta sahanlığı ve münhasır ekonomik bölgenin paylaşımında Meis Adası’nın herhangi bir etkisinin olabileceğini söylemenin mantıklı bir hukuki izahı olamayacaktır.

Cavid Abdullahzade, “*Doğu Akdeniz’de Mısır’la Antlaşma Şartı*” başlıklı bölümde muhtemel Türkiye-Mısır Andlaşmasının zorunluluğu ve önündeki hukuki/siyasi sorunlar üzerinde durmaktadır. Güney Kıbrıs Rum Yönetimi (GKRY), Doğu Akdeniz’de deniz yetki alanlarının tespiti amacıyla 2003’de Mısır, 2007’de Lübnan’la andlaşma imzaladıktan sonra, andlaşmalarla belirlenen alanları uluslararası petrol arama ve işletme ihalesine açmıştır. Arka planında Yunanistan’ın da yer aldığı ve muhtemel bir Yunanistan-Mısır Andlaşması ile sonuçlandığında Türkiye’nin Doğu Akdeniz’de dar bir deniz alanına hapsedilmesi sonucunu doğuracak bu fiili duruma Türkiye acil bir şekilde fiili durumla cevap vermek ve Mısır’la deniz yetki alanlarının tespiti için andlaşma yapılmasının zeminini aramak zorundadır. Mısır’la yapılacak bir

sınırlama antlaşması GRKY ve Yunanistan'ın bölgeye ilişkin uluslararası hukuka aykırı planlarını bozarak Türkiye'nin olduğu kadar Mısır'ın lehine fiili durum yaratacaktır. Bu nedenle Türkiye'nin Akdeniz'de söz sahibi olabilmek için en kısa zamanda Mısır'ı ikna ederek masaya oturması şart gibi gözükmektedir. Çalışmada muhtemel Türkiye-Mısır Andlaşmasının zorunluluğu ve önündeki hukuki/siyasi sorunlar üzerinde durulmuştur.

Ali Kurumahmut tarafından yazılan son bölüm, “*Denizlerin Dünya ve Türkiye için Önemi, Doğu Akdeniz ve Denizcilik Sorunları*” başlığını taşımaktadır. Dünyada yılda sağlanan gayri safi yurtiçi hâsıla toplamı yaklaşık 60 trilyon ABD dolarını aşmış bulunmaktadır. Denizler ve okyanusların gerek doğal kaynak olarak gerekse sunduğu hizmetler açısından tüm dünyada 20–23 trilyon dolar/yıllık bir katma değer sağladığı hesap edilmektedir. Denizler ve okyanuslar içerisinde Akdeniz Havzası yaklaşık %1’lik bir satıl alanına sahiptir. Bununla birlikte, dünya deniz ulaştırması pastasından Akdeniz havzasının payı %25’in üzerindedir. Türkiye’nin dış ticaretinin yaklaşık %90’ı deniz yolu ile yapılmaktadır. 2003 yılı verilerine göre, dış ticaret taşımacılığında Türk bayraklı gemilerin payı %29 iken, 2011 yılında bu oran %16’ya düşmüştür.

Doğu Akdeniz’de güncelliğini muhafaza eden limanların GKRY’ye açılması konusu, belirli ölçüde teknik ve kısmen karmaşık bir konudur. Kıbrıs Adası’nın meşru devlet ve hükümeti olarak tanımadığımız bir devletin bayrağını egemenlik alanımıza, iç sularımıza ve limanlarımıza sokuyor; düzenlediği belgeleri hukuka uygun olarak kabul ediyorsak; resmen ilan etmezsek de biz o devleti, GKRY’yi, Kıbrıs’ın meşru devlet ve hükümeti olarak kabul etmiş, açık olmasa da örtülü olarak tanımış oluruz. Limanların GKRY bayraklı gemilere açılması, GKRY bayrağının Türkiye’nin egemenlik alanında kabul görmesi ile eş anlamlıdır. Bu noktadan hareketle, bir limanın açılması ile limanların bütünüyle GKRY bayraklı gemilere açılması arasında hukuken herhangi bir fark yoktur.

Bu çalışmanın hazırlanmasında çok sayıda arkadaşımız katkıda bulunmuştur. İlk katkı, böyle bir kitap hazırlama düşüncesi ortaya çıktığında muhtemel plan üzerine fikir beyan eden Mustafa Aydın’dan gelmiştir. Yakup Açar, Şenay Kaya ve Cihat Yayıcı’nın kitabın tamamlanması için gösterdikleri çabadan söz etmeden geçmek mümkün değildir. Kendisi de bu kitapta bir bölüm yazmış olan Emin Erol, dizgi ve baskı işlerini yakinen takip etmiştir. Erkan Akdoğan çalışmanın indeksini hazırlayarak sabır ve emek gerektiren önemli bir katkıda bulunmuştur. Umut Uğur Birdal çok sayıda harita nedeniyle

zorlaşan dizgi işlerini dizgi aşamasına sarkmaması gereken pek çok düzeltmeye rağmen çok kısa bir zamanda tamamlayarak kitabın elinize ulaşması için geçen süreyi önemli ölçüde kısaltmıştır. Serap Akipek çalışma arkadaşlarının bu kitabın hazırlanmasına vakit ayırmalarına müsaade ederek önemli katkıların gerçekleştirilmesini sağlamıştır. Başta Kemal Döğer olmak üzere Boyut Tanıtım Matbaacılık çalışanlarının gösterdiği titizlik elinizdeki kitaba son şeklini vermiştir. Kitabı yayıma hazırlayan olarak faydalı olmasını diler, katkıda bulunan herkese teşekkür ederim.

Sertaç Hami Başeren
Mayıs 2013, Ankara